

EUGEEEN FRANS DE BLOCK

1 8 1 2 - 1 8 9 3

KUNSTSCHILDER EN ASPIRANT EDELMAN

door Gaston IMBO.

1. AFSTAMMING

De naam "De Block" is wijdverspreid in de Denderstreek, van Dendermonde tot Geraardsbergen, en in Brabant (Halle, Nijvel, Bonlez...).

Eugeen Frans De Block is een telg uit een zeer kinderrijke stam. Zijn betovergrootvader **Josse De Block**, gehuwd met Anna Van Wijnendaele, had acht kinderen, allen geboren te Geraardsbergen, tussen 1690 en 1704.

De jongste hiervan, **Jean François De Block**, geboren op 4 juli 1704, was "chirurgijn" (evenals zijn oudste broer Adrien). Hij huwde te Brussel op 4 februari 1731 met Marie-Thérèse De Smet en overleed te Geraardsbergen op 20 augustus 1764. De jongste van zijn elf kinderen, eveneens **Jean François** geheten werd geboren te Geraardsbergen op 28 januari 1754; hij huwde met Marie-Thérèse Meulenijzer en had 5 kinderen.

De jongste van de vijf, **Joseph**, zou de vader worden van onze schilder

Joseph De Block, geboren te Geraardsbergen op 19 maart 1788, werd kleermaker, zoals zijn vader. Hij huwde te Geraardsbergen, op 1 mei 1811, met **Marie Anne Rijnvaen**, geboren te Gent in 1788. Zij was de oudste dochter van Louis Albert Rijnvaen (oRonse 1750, +Gent 1800).

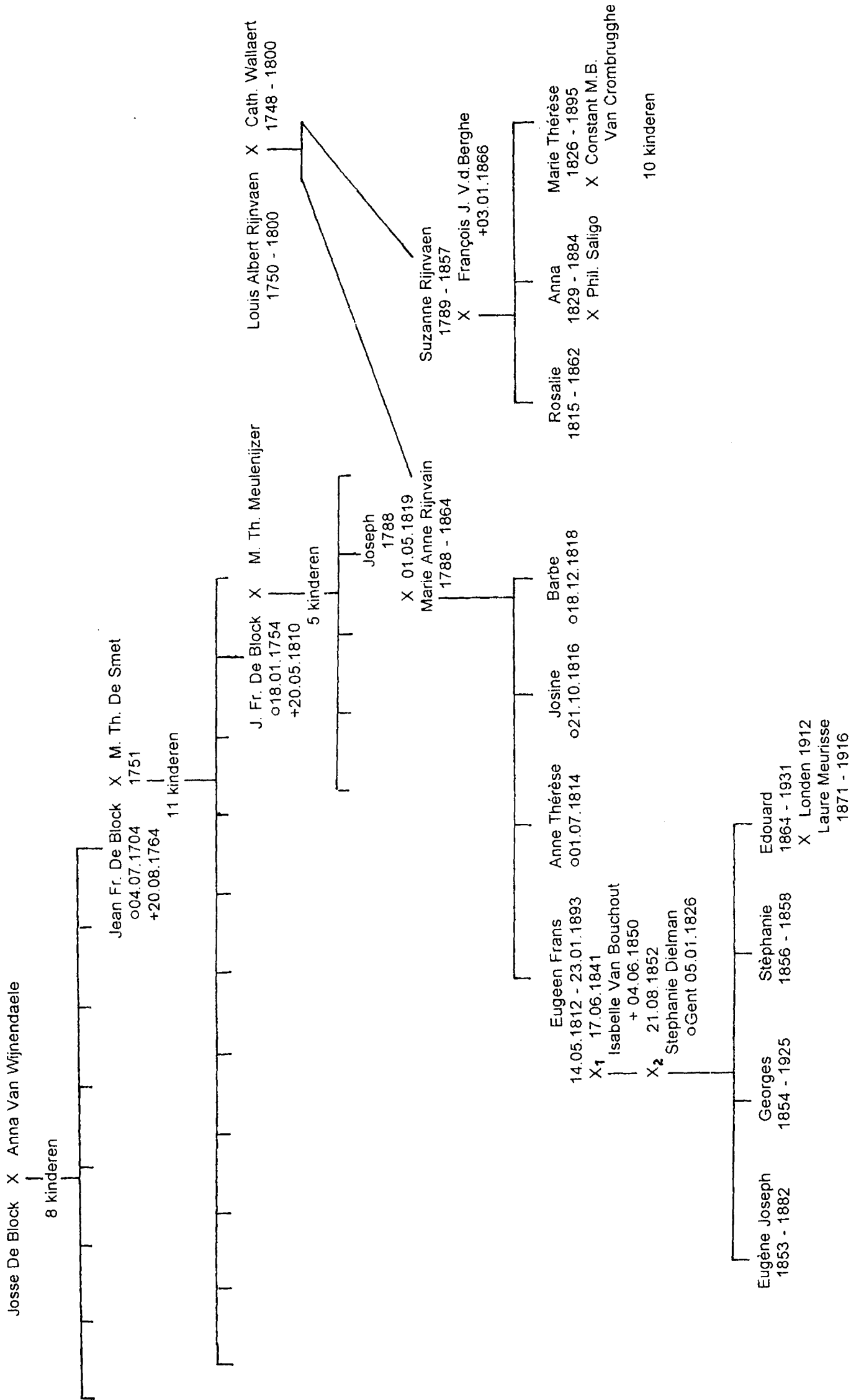
Haar oudste zuster Suzanne - oGent 1789 - +Geraardsbergen 1857 - huwde met François Jacques van den Berghe, koopman, (+ Geraardsbergen 3 januari 1866). Zij waren de ouders van Marie-Thérèse van den Berghe, o te Geraardsbergen op 13 september 1826 en er overleden op 9 november 1900, die huwde met **Constant Marie Bernard Van Crombrugghe**, geboren te Geraardsbergen op 21 augustus 1818 en er overleden op 6 mei 1895, politiecommissaris, stichter van de vrijwillige brandweer van Geraardsbergen. Deze was een zoon van brouwer François Second Van Crombrugghe (1793-1831) en Colette Lucie de la Haye (oGent 1792, +Geraardsbergen 1858).

Kanunnik Constant Van Crombrugghe (1789-1865), stichter der Jozefieten en der Zusters van Maria en Jozef, was dus zijn oom.

Joseph De Block overleed te Geraardsbergen op 19 december 1864; zijn echtgenote overleed er een jaar later (25 januari 1866).

Zij hadden vier kinderen, waarvan de oudste en enige zoon **Eugène François** was. Hij werd geboren te Geraardsbergen op 14 mei 1812.

BEKNOPT STAMBOOM VAN EUGEN DE BLOCK

2. ALGEMENE TYPERING

Eugeen De Block zal de meest bekende (?) en talentrijkste Geraardsbergse schilder worden.

Neo-classicistisch opgevoed te Gent bij **Pieter Van Huffel**, werd hij **romantisch-bohémien** te Antwerpen, door opleiding bij **Ferd. De Braekeleer** (1792-1883)(1) en contacten met **Henri Leys**, **Gustaaf Wappers** e.a., om tenslotte te evolueren naar een **meer realistische schilderwijze**.

Hij was een veelzijdig man: schilder van portretten, godsdienstige taferelen, veel genrestukken (invloed van **De Braekeleer vader en zoon**, en van **Madou**), tevens uitstekend etser en tekenaar.

Hij was van nogal geringe komaf, sociaal geëngageerd, maar eens "gearriveerd", wilde hij zich (terecht of onterecht ?) een **adeltitel** toemeten.

3. GENT (VAN HUFFEL), ANTWERPEN (DE BRAEKELEER)

Het tekentalent van de jonge De Block kwam reeds van in zijn prille jeugd tot uiting (dergelijke nietszeggende stereotypieke zinnen kan men lezen in elke kunstenaarsbiografie). Daarom stuurden zijn ouders hem op tienjarige leeftijd naar de "**school voor Tekenen en Bouwkunde**" die het jaar voordien geopend was in de lokalen van het vroegere klooster der miniemen in de Collegestraat. (Hij werd er ingeschreven op 24 oktober 1822).

"Door stiptheid, vlijt en aanleg won hij de genegenheid en goedkeuring van zijn leraars. Deze nederige inzet liet reeds een schitterende loopbaan vermoeden" schrijft Pater Marcel J. Van Kerckhoven C.J. in de biografie op p.31. (archieven van deze school, met leerlingenlijsten en uitslagen zijn spoorloos, zodat een oordeel over De Block's bekwaamheden in die tijd, op weinig vaste grond berust).

Toen zijn ouders in 1826 naar **Gent** verhuisden (zijn moeder Marie Anne Rijnvaen was een Gentse) liep Eugeen De Block school in de **Koninklijke Academie voor Schone Kunsten** van deze stad, richting schilderkunst. Hij kreeg er o.a. les van de oud-Geraardsbergenaar **Pierre Van Huffel** (1769-1844), toen reeds geruime tijd een geconsacreerd schilder van portretten, godsdienstige taferelen en historiestukken, alles nogal stijf neo-classicistisch. Van Huffel was sinds 1805 mede-artistiek-directeur van deze academie (in 1808 eerste voorzitter van de "**Société des Beaux-Arts**" en in 1810 conservator van het Gentse Museum voor Schone Kunsten) en had spoedig De Block's tekentalent ontdekt. Hij moedigde hem aan en stuurde hem in de richting waarin hij zelf uitblonk: **het portret**.

In 1832 werd De Block **laureaat** in de wedstrijd "tekenen naar de natuur".

Vanaf 1833 nam hij deel aan **tentoonstellingen** te Gent, te Brussel en te Antwerpen; zo bewam hij op het **salon van Gent in 1834** een medaille met zijn doek "**De waarzegster**".

In 1834 trok hij naar Antwerpen en ging er werken in het atelier van de gemoedelijke genre-schilder **Ferdinand De Braekeleer** (1792-1883), laureaat van de eerste "prijs van Rome" met "**Tobias, zijn vader van blindheid genezend**".

De Braekeleer was gehuwd met Marie-Thérèse, de oudste dochter van schilder **Henri Leys** (1815-1869), en woonde op de Sint-Jacobsmarkt. De Block volgde ook, sporadisch de lessen aan de **Koninklijke Academie voor Schone Kunsten**, waar **Mathias Van Bree**(1773-1839) de scepter zwaaide.

(1) Een paneeltje "De vrijer" van deze De Braekeleer in de schepenzaal van het stadhuis - afkomstig uit legaat Gustaaf verhaeghe.

Het wemelde in die tijd te Antwerpen, nog geen metropool maar een grote provinciestad, (afkoop van de Scheldetol in 1866), met schitterende schilderstraditie, van **artistiek en literair talent**: Leys (1815-1865), Vicaire De Keyser (1813-1877) om maar enkele schilders te noemen, en de letterkundigen Jan De Laet (1805-1891), Hendrik Conscience (1812-1883), Theodoor Van Rijswijck (1811-1949), Domin Sleeckx (1818-1901) ..., voor het merendeel **idealistische en zelfbewuste mannen** in de greep van de **romantiek**, meegesleept in de euforie van de Belgische onafhankelijkheid.

Beschouwt men het latere werk van De Block, het werk tussen 1835 en 1855, dan blijkt dat deze **oubollige, anekdotische, zoetsappige en goedmoedige De Braekeleer** een niet te onderschatten invloed op hem heeft gehad, maar dat hij (De Block) het genre verdiepte, de flauwe melancholie of de zachte spot van zijn leermeester hoger optilde, in **een meer realistische sfeer**.

"Met hem (F. De Braekeleer) begon dus een zich naar het reële oriënterende kunst" schrijft Emm. De Bom. ("Henri De Braekeleer en Antwerpen" p.16) maar De Block heeft een veel vastere greep uit de realiteit gegeven.

4. "DE OLIJFTAK" - H. CONSCIENCE

In het woelige kunstenaarsleven te Antwerpen, in de dertiger jaren van de vorige eeuw, nog in volle revolutie- en onafhankelijkheidsgeest, liet De Block zich niet onbetuigd.

De meest vooruitstrevende artiesten, nogal **"bohémien"**, waren lid van **"De Olijftak"**, letterkundig en artistiek genootschap, in 1835 opgericht.

Deze **romantische jongelui** vergaderden regelmatig in een paar **stamcafés**. Ze waren **vlaamsgezind en patriot**, debatteerden over kunst en politiek, dweepten met ons groots verleden en waren **min of meer sociaal geëngageerd**.

Hendrik Conscience (1812-1883), door J.A.De Laet in de Antwerpse kunstenaarskringen geïntroduceerd, vanaf 1836 lid van "De Olijftak", haalt in **"Geschiedenis mijner jeugd"** uit 1888 (J. Lebègue, Brussel, 2 d.) herinneringen op aan zijn woelig contesterende vrienden:

"Dien avond bracht De Laet mij in eene herberg waar gewoonlijk vele jonge kunstenaars vergaderden.... Het was in den laatsten tijd der wedergeboorte van België's kunst, en in de vormkoorts der zoogenaamde **Romantische school**. Een nog jonge man, **Gustaaf Wappers**, had het kleurvol palet van Rubens uit de vergetelheid opgeheven en zijn landgenooten een nieuw verschiep getoond, dat verlicht scheen met al de glansen van den voorouderlijken roem. Op zijn voorbeeld, op zijne stem, ontstond er eene gansche school van jonge kunstenaars, die zich in de nieuwe baan vooruit wierpen met blind vertrouwen en wonderbaren moed.

Ter vergadering der schilders, waar dien avond Leys, Jacob Jacobs, **De Block**, Ruyter, Noterman, Schippers, Venneman en vele anderen tegenwoordig waren, hoorde ik eene warme en opgevoerde taal. Men redeneerde er met geestdrift over kunst en poëzij, over eigenaardige inspraak, om **vrijheid** in de opvatting, en vooral over het glansrijk **koloriet**, dat als eene erfenis der vaderen, het eigendom is der **vlaamsche school**" (p.157).

"Op het vastgestelde uur begaf ik mij met mijnen vriend (De Laet) naar de straat welke men den **paddengracht** noemt, en ik werd daar, in de herberg '**Het zwart paard**', op eene kamer geleid waar ik een twintigtal personen vergaderd vond. Het waren meest jonge schilders, mij reeds van vroeger bekend..." (p.223).

"In het midden van December (1839) - de achtste maand van mijn verblijf ter bloemkweekerij - terwijl ik met mijn vriend Karel bezig was met het verpoten van jonge azalea's, kwamen vier of vijf kunstschilders, waaronder **De Block** en Noterman zich bevonden, mij opzoeken. De beroemde kunstenaar **Matthias Van Bree**, bestuurder der koninklijke Academie van Antwerpen, was plotseling aan een beroerte gestorven, en men zou drie

dagen later, het lijk met groote plechtigheid ter aarde bestellen...".

"Er zouden gewis op het graf een aantal Fransche redevoeringen uitgesproken worden; om de zekerheid te hebben, dat er insgelijks in de moedertaal hulde aan de nagedachtenis des betreurden meester zou worden gebracht, hadden de leden van den kunstenaarskring, allen oud-leerlingen van den heer Van Bree, besloten mij den last op te dragen, in hunnen naam bij de rustplaats van den dierbaren doode een laatst en dankbaar vaarwel uit te spreken..." (p.283-284)

5. 1835 - 1846

De Block en Conscience waren goede vrienden, even oud en even vooruitstrevend. De Block had enkele "plaatjes" getekend voor Conscience's eerste boek **"Het wonderjaar"** (1837) (2). Hij zou ook nog de titelpagina tekenen van de novelle **"Hoe men schilder wordt"** (januari 1843) (zie G. Schmock 'Stap voor stap' Antwerpen, 1976, p.60). Intussen rijpte De Block's aangeboren talent stilaan naar bewust meesterschap.

Op het **"salon de Gand"** van 1835 won hij een eerste prijs en een eervolle vermelding met twee genrestukken, respectievelijk **"De Antwerpse vismarkt"** en **"Jong meisje bij de waarzegster"**. Hij was regelmatig vertegenwoordigd op de grote schilderijentoonstellingen te Antwerpen, te Brussel, te Parijs.

Op het salon van 1846 (Antwerpen) presenteerde hij **"Kermis in de omstreken van Antwerpen"**, genrestuk waarover Pol De Mont schreef dat het voor zijn tijd te modern was 'door het aanwenden van het toenmalig kostuum' en tevens op een geslaagde manier 'ongeveinsde, oprechte vreugde en geliefd volks jolijt wist uit te drukken in een toneel voor allen maar wat al te rumoerig bewegen. Een mooie belofte!' ('De Schilderkunst in België', A Nijhoff, A'dam, 1921, p. 71-72).

Een Antwerps dagblad gaf in augustus 1846 een overzicht van de **grote schilderijentoonstelling in de Scheldestad**; de reporter schreef bij die gelegenheid: 'Een schilder die in het vak van genreschildering boven de anderen uitmunt is de heer Eug. De Block. Zijn **'Kermis in de omgeving van Antwerpen'** is een gewrocht, dat onder alle opzichten, als een meesterstuk mag doorgaan'. (Opgenomen in 'De Volksverdediger' uit Geraardsbergen, dd. 30 augustus 1846.

Dit schilderij, ook getiteld **'Feest in het dorp'** werd te Gent in 1856, in de galerij De Coninck, Veldstraat, verkocht voor 1.100 fr. (Bénézit II, p.85), in onze huidige munt een feestelijk bedrag.

In tien jaar tijd - 1836 tot 1846 - heeft De Block reeds enkele succes-schilderijen geborsteld en is hem ook niet weinig eer te beurt gevallen.

6. 'WAT EEN MOEDER LIJDEN KAN'

Op de internationale schilderijentoonstelling te Parijs, in 1842, werd zijn klein genrestuk (0,55 X 0,7 m.) **'Wat een moeder lijden kan'** (gedateerd 1841) met de gouden medaille bekroond. H. Heymans spreekt zelfs van drie medailles (Thieme IV, p. 122), maar hij heeft daar ongetwijfeld de medailles hem toegekend door de stad Brussel en door zijn geboortestad Geraardsbergen, bijgerekend.

(2) Dat boek kende ik reeds van de eigenaardige sombergetinte tekeningen van Leys, Venne-man, Schippers, Noterman, Melzer, De Block, Lieffers, De Smet, Carolus, Ruyten en Correns, gegraveerd bij M.J.De Prins en bij Wed. J.S.Schoeseters uitgegeven (Pol De Mont; 'Hendrik Conscience' 3de druk, Brussel, 1912, p.133).

Het doek was geïnspireerd door de novelle met dezelfde titel van zijn vriend **Hendrik Conscience**, novelle die in 1841 als feuilleton verscheen in het Antwerps weekblad "De Noordstar" en die een geweldig succes had (samen met twee andere novellen in boekvorm verscheen).

Het verhaal was gebaseerd op een echt voorgevallen gebeurtenis in een arme familie, door Conscience gekend en bezocht, in de Lange Winkelstraat aan de vrijdagmarkt te Antwerpen (Emiel Willekens, "Hij leerde zijn volk lezen", 1982, p.63,64).

Het is een aangrijpend romantisch tafereel: in een kale armzalige kamer snikt een wanhopige moeder bij het schamele bedje waarin haar kindje doodziek en lijkleek wegkwijnt. Een ouder jongetje, neergehurkt aan het hoofdeinde van het bedje, veegt in stilte zijn traantjes weg. De armoede van het gezin en de heersende droefenis worden geaccentueerd door de naaktheid van de kamer en de donkere achtergrond.

In zijn **novelle** had **Conscience** zich een **aarts-conservatief** getoond: "Hier wekt het medelijden van de schrijver heel wat tranen op, maar geen enkele kritiek, zelfs geen gevoel van onmacht of woede, nauwelijks zelfbeklag maar oneindig veel dankbaarheid wanneer rijke juffers een heel gezin van hongersnood en kou vrijwaren. De armen kunnen altijd hopen, de rijken ontdekken de gelukzaligheid van het geven, waarvoor zij gewetensrust in de plaats krijgen" (E. Willekens, op. cit.).

Armoede, sociale ellende waren in de jaren 1830-1850 schering en inslag. Verzet, opstandigheid van de ongelukkigen was niet te verwachten. Ze droegen gelaten hun wrede lot en namen dankbaar het aalmoes aan van **paternalistische** rijke burgers of door de kerk gepatroneerde **armbesturen**.

Ook het schilderijtje van De Block ademt gelatenheid in de droefenis. Maar het zien van zoveel ellende en ongeluk zal hen met de jaren **opstandiger en democratischer maken...**

Gustaaf Flamant schrijft: "Men zegt dat De Block dit paneel heeft geschilderd met een traan in d'ogen; begrijpelijk, hij herinnerde zich het stervend kindje van 't jaar tevoren in zijn eigen familie, 't was zijn lieveling". Hierbij laat ik opmerken dat, op het ogenblik dat De Block dit schilderij op het getouw zette, hij nog niet gehuwd was.

In 1858 werd dit schilderijtje in de galerij "Van den Bergen" te Brussel geveild voor 800 fr. Waarschijnlijk was de koper de stad Geraardsbergen. Het doek berust nu in de schepenzaal van het stadhuis aldaar. "Dit werk is sedert jaren eigendom van de stad" schreef G. Flamant in 1966. Volgens een tentoonstellingscatalogoog uit 1941 was het doek het bezit van G. Flamant. (L. Vander Heyde: "Kunstpatrimonium Geraardsbergen" 1985, p.216).

Na de bekroning te Parijs volgde de hulde te Brussel. Zijn geboortestad wilde niet ten achter blijven en schonk hem eveneens een gouden medaille.

Wij schrijven over (Nederlandse vertaling uit het Frans) uit het verslag van de zitting van de gemeenteraad dd. 29 december 1842 (R.A.R. - M.G.A. Register der beraadslagingen...)

"De gemeenteraad van de stad Geraardsbergen blijft niet onverschillig bij het vernemen van de grote verdiensten van een medeburger; hij besluit aan de kunstschilder Eugène De Block een gouden medaille te schenken met de inscriptie: Hommage au peintre Eugène De Block, né a Grammont le 14 mai 1812". Deze medaille zal plechtig aan de kunstschilder overhandigd worden op het stadhuis op 31 januari 1843. Zijn oud-leraars zullen worden uitgenodigd op deze plechtigheid".

De Block exposeerde nu op de grote nationale en internationale exposities, vooral **genrestukken** (o.a. te Londen in 1845 en in 1867):

- "Het bezoek aan grootmoeder"
- "De politicus"
- "De stroper" (1839)
- "De leurder"
- "Een bierkroeg" (1833)
- Muziekpartijtje (1833)

om er maar enkele te noemen.

Het succes van "Wat een moeder lijden kan" was zo groot dat De Block in 1844 een ets naar dit schilderij graveerde.

7. TWEE HUWELIJKEN

De Block was op 17 juni 1841 te Antwerpen gehuwd met Isabelle Van Bouchout (o1818), dochter van een Antwerpse koopman.

Op **29 september 1846** werd de 34-jarige schilder door de burgerkoning Louis Philippe schoonvader van Leopold I, **gedecoreerd met het "Legioen van Eer"**. Het is mij niet helemaal duidelijk welke glorierijke daden onze schilder voor het Frans koninkrijk mocht verricht hebben. Misschien een laattijdige beloning voor "Wat een moeder lijden kan" of voor zijn successen op het salon van Antwerpen?

Benoit Jouret (3) scherpte voor deze gelegenheid nog eens zijn pen en schreef in "De Volksverdediger" nr. 12 van 18 oktober 1846 een lovend kwatrijn:

" Vous portez donc aussi ces insignes de gloire
Dont l'empereur dotait ses guerriers triomphants
Et ces hommes d'état et ceux qui dans l'histoire
vivent par leurs vertus ou leurs rares talents!"

(zie ook: R.A.R. - M.G.A. Register beraadslagingen gemeenteraad, zitting 10.12.1846).

(3) **Benoit Jouret** (1803-1855) was advokaat en tevens brouwer. Hij was mede-oprichter van de Aalsterse liberale associatie in 1846. Gemeenteraadslid te Geraardsbergen 1831-1839. Schreef culturele bijdragen voor de liberale "Volksverdediger" van René Spitaels.

Hij vertaalde Van Waesberghe's "Gerardimontium..." (1627) onder de titel: "Grammont, son origine et son histoire au moyen-âge, d'après J. Van Waesberghe et autres écrivains" 1840.

Op het einde van de veertiger jaren verhuisde De Block naar **Sint-Joost-ten-Node**. Zijn vrouw overleed er op 4 juni 1850.

Op 21 augustus 1852 hertrouwde hij er met **Stéphanie Jeanne Dielman** (geboren te Gent op 5 januari 1826, dochter van Pierre Emmanuel en van Isabelle Lievine Dekens).

8. TWEE PORTRET TEN

"De Eendragt", veertiendaags tijdschrift voor Letteren, Kunsten en Wetenschappen (uitgegeven te Gent, hoofdredactie en eigenaar oud-Geraardsbergenaar **Frans Rens**), schreef in zijn 6de jaargang 1851-1852, nr. XXI, blz. 84:

"Kunstschilder De Block is nu door Lodewijk Philippe met het Erekrus beloond; **maar zijn geboortestad heeft geen enkele schilderij van hem**". Eenzelfde vingerwijzing was enkele weken voordien verschenen in de **"Gazette van Geraardsbergen"**. Gemeenteraadslid **Modeste De Cock** (de waterdokter) zal dit bericht zeker gelezen hebben en hij heeft er de passende conclusie uit getrokken; hij gaf De Block opdracht zijn portret te schilderen en ook dit van zijn vrouw **Johanna Catharine Van Hoorde**.

Portret links: Eugène De Block schilderde dokter De Cock in een zachte en kalme voornaamheid op een neutrale achtergrond. Hij draagt een ereteken op zijn mantel: hij werd op 10 mei 1847 benoemd tot ridder in de Leopoldsorde. Eugène De Block concentreerde zich op het gelaat, dit ten nadele van de kostumering en decor. Hij beijverde zich niet om enige fantasie in de portretvoorstelling te brengen, zoals vele romantiekers deden met mooie atelierrekwisieten, landschaps of interieurdecors. (1)

Portret rechts: Mevrouw De Cock is zittend voorgesteld met de armen lichtjes gekruist. Ze is gekleed in een zwart kledingstuk met een wit kanten kraagje en witte kanten manchetten. Ze draagt weinig sieraden, enkel een met edelstenen bezette broche en bijhorende armband. Haar kapsel is samengehouden in een doorschijnend wit doek, bedekt met blauwe tinten. Een rode draperie vormt de achtergrond. Door middel van een geschikte kleurenkeuze trekt het gelaat alle aandacht. (2)

(1)(2) Kunst Patrimonium Geraardsbergen, Ludwine Vander Heyde, 1985, p. 156,157,158,159.

De Block leverde de twee portretten, halflijvig, "en face", olieverf op lijnwaad, 0,86 X 0,66 m, in 1852.

Beide geslaagde portretten, prachtige typering van de aangezichten die zeer levendig schijnen, zonder bijkomstige attributen, met mooie kleurenkeuze (zwart, wit, blauw, rood), bevinden zich in het museum der abdij. Zij werden door Paul Guillemin, kleinzoon van de geportretteerden, bij zijn overlijden in 1944, aan de stad afgestaan.

(Waarschijnlijk schilderde De Block nog portretten van de familieleden **De Brabanter**, o.a. van Cath. Johanna De Brabanter (1783-1849), moeder van Johanna Catharina Van Hoorde, De Cock's echtgenote).

Toen De Cock burgemeester geworden was (in 1854) greep hij de eerste gelegenheid aan om door de stad Geraardsbergen een goed schilderij van De Block te doen aankopen en aldus "amende honorable" te doen: dit geschiedde in 1858, op de hoger vermelde veiling Van den Bergen te Brussel door de aankoop van **"Wat een moeder lijden kan"**.

9. DE HEILIGE CLARA

Een tentoonstelling van enkele van De Block's genrestukken en portretten had plaats op het stadhuis van Geraardsbergen op zondag 29 februari 1852. De opbrengst ging integraal naar de behoeftigen ("De Eendragt" op cit.). Het waren tijden van armoede en ellende: mislukte aardappel- en rogge-oogsten, economische crisis, werkloosheid.

Tijdens zijn bezoeken aan burgemeester De Cock en aan zijn ouders en zijn vrienden te Geraardsbergen, drongen katholieke personaliteiten er bij de schilder op aan om een groot altaarstuk te schilderen met de heilige Clara als centrale figuur en bestemd voor het kerkje in het slotklooster der Arme Klaren, die zich enkele jaren tevoren (1844) in de Penitentenstraat hadden gevestigd.

Schilder De Block had veel banden met dit kloostertje:

1o In 1851 is hij peter geweest (en mevr. De Brabanter meter) van de nieuwe klok "Coleta", gewijd op 6 mei 1851.

2o Zijn nicht Rosalie Van den Berghe (oGeraardsbergen 20.10.1815), dochter van Jacobus Franciscus en Suzanne Rijnvaen) was bij de Arme Klaren ingetreden en er geprofest op 22 april 1845 (ze zou er op 19 maart 1862 overlijden).

Het grote doek **"De heilige Clara in extase"** werd in 1853 geleverd. Het hoofdpersonage is er op een uiterst treffende manier in afgebeeld., De hemelse verrukking, na de miraculeuze aftocht der Turken, die van zins waren haar klooster van Zan Damiano te Assisi te plunderen, straalt zo uit het gelaat van de heilige. Ik ken maar één godsdienstig tafereel van de hand van De Block, maar het is een meesterlijk werk, misschien wel **het meesterwerk van De Block !**

De schrijver van een artikel in het reeds geciteerde "De Eendragt" loofde vooral "de zwier der tekening, de verhevenheid van de uitwerking, de kracht van de kleur, de tegenstelling van licht en bruin, het gemak der penseling, de lichtheid der toets" en dat kunnen wij bijtreden.

10. MADOU (4)

De Block was een vriend van Jean Baptiste Madou (oBrussel 14 pluviöse an IV of 3 febr. 1796, +Brussel 03.04.1877) virtuoos tekenaar, aquarellist, lithograaf en genreschilder.

(4) zie volgende bladzijde.

Ze waren beiden lid van de **Brusselse "Cercle artistique et littéraire"**.

De Block nam deel aan de hulde van de Brusselse artiest ter gelegenheid van diens benoeming tot ridder van het Legioen van Eer (november 1855), hem geschonken... door Napoleon III.

In zijn jonge jaren heeft De Block, onder invloed van Ferdinand De Braekeleer, vele, nogal zoetsappige en lief-romantische genrestukken geschilderd. Geleidelijk, na zijn vestiging te Brussel (1838) heeft hij zich bevrijd van de impact van zijn vroegere Antwerpse meester en hij trad nu meer in het spoor van J.B. Madou, een beetje ouderwets, maar nooit banaal, wel intiem en gekruid met een vleugje humor, zelfs tot meewarige spot neigend.

De Block's techniek bleef uitstekend, maar de compositie werd breder uitgesponnen en het **coloriet** werd verlevendigd. Maar toch had men hem, met de werken uit de veertiger en vijftiger jaren, nog voor een epigoon kunnen verslijten was daar niet het **vurige coloriet**, het optreden van **nieuwe mensentypes in nieuwe situaties**.

11. VURIG COLORIET, NIEUWE MENSENTYPES IN NIEUWE SITUATIES VANAF 1845

Enkele van zijn schilderijen uit die periode, "Stropers", "Nachtelijke strooptocht", "De zieke vrouw", "Twist bij het spel" en enkele visserstaferelen hebben **niets sentimenteels meer**, sentimentaliteit eerder door Pol De Mont aangeklaagd: "De Groux is allesbehalve een huilebalk zoals De Block zich zo vaak vertoont" (op cit. p.91).

De scherpe waarneming, de strakke uitbeelding zonder flauwhartigheid, de rake toets, het accent op het humanitaire, **kondigen reeds een zeker realisme aan**, waarin **Charles De Groux** (5) (1825-1870) hem zeker overtrof.

vervolgt.

(4) Twee mooie paneeltjes van Madou in Geraardsbergs bezit; in de abdij "Jong meisje met parelsnoer" (1854), in de schepenzaal stadhuis "Herbergtafereel" (1848).

(5) Charles De Groux: schilderde de stille drama's van werkloze en hongerlijders uit de stad en op het land.